

megen Respekt for, fordi den Omstændighed, at to Ting til et givet Tidspunkt paa et givet Sted træffer sammen, ikke behøver at betyde, at den enes Tilstedeværelse skyldes den andens. Det forekommer mig noget naivt af et saadant Sammentræf altid at slutte, at det ene er Aarsag, det andet Virkning. Der er flere end det ærede Medlem, der er gaaet i en saadan national-økonomisk Fælde.

Med Hensyn til det Spørgsmaal, hvorvidt vi under disse vanskelige økonomiske Forhold burde have haft en Statsbank eller ikke, tror jeg, at det havde været betydelig bedre, om vi havde haft en Statsbank. Der vilde da muligvis være sket dette, at Banken viste sig mindre modstandsdygtig, naar Staten vilde have Penge. Det ved jeg nu ikke. Et af de stærkeste Angreb, man ofte retter mod Banken, er, at den har været eftergivende mod Staten, naar Staten vilde have Penge; der synes altsaa ikke at være opnaaet saa meget paa dette Omraade ved at have en privat Bank. Men jeg vil i øvrigt antage, at en Statsbank ikke i saa høj Grad som Nationalbanken vilde have stillet Penge til Raadighed for private til Spekulation og man kan godt sige Luksusforbrug, som Tilfældet har været. Der vilde nemlig ikke være nogen, der kunde udøve et Pres paa Banken i saa Henseende; Staten kunde gøre det, hvis det var en Statsbank, men private ikke. Og der er ikke det Motiv, som maa ligge bag den nuværende Nationalbanks økonomiske Handlinger: at skabe saa stort et Udbytte som muligt for Aktionærerne. Alle disse store og fine Bankforretninger, som er gjorte under Krigen, vilde i saa Fald sandsynligvis ikke være blevet gjort, og der vilde ikke være stillet Kapital til Raadighed for hele den Spekulation og Opvigling af det økonomiske Liv, vi har været Vidne til. Jeg tror, det havde været klogere at have en Statsbank, hvor der havde kunnet sidde en Mand, som ikke var bange for at sige nej, naar de private kom med Krav om at stille nye Pengemidler til Raadighed til det private Forretningslivs Udskejelser, ikke til dets normale Fremskridt. En Statsbank vilde i langt højere Grad have været i Stand til at varetage Samfundets, Statens Interesser, hvad der naturligvis maatte falde sammen i dette Tilfælde. Den vilde være fri for at skulle tage de Hensyn til private Interesser, som en Privatbank aldrig kan frigøre sig for. Det ærede Medlem har nu været saa elskværdig at bevise for os, at demonstrere, at med Hensyn til Bureautisme kan vi ikke komme længere end med den nuværende private Bank, og dermed falder

en af de vægtige Anklager bort, der hidtil har været anførte overfor en Statsbanksinstitution. Jeg takker det ærede Medlem for, at han rydder denne Hindring af Vejen for den senere Indførelse af en Statsseddelbank i Danmark.

Schovelin: Det med Bureautismen skal jeg lade staa hen, men i øvrigt beror Meningsforskellen mellem det ærede Medlem (Bramsnæs) og mig derpaa, at det ærede Medlem bekender sig til den Hovedgrundsaetning, som han nu ligefrem gav Udtryk, at Statens og Samfundets Interesser altid falder sammen. Det er netop det, som jeg i allerhøjeste Grad betvivler, ikke mindst paa Pengevæsenets Omraade, idet Pengevæsenets Historie saa at sige paa hvert Blad viser, at Statsmagten har haft stor Tilbøjelighed til at bringe sig ud af vanskelige Situationer, skabe sig en øjeblikkelig Pengefordel uden at gribe direkte til Skatteskruen, ved Inflation, og at dette i højeste Grad har været til Samfundets Skade.

Naar det ærede Medlem overfor min Begrundelse af, hvad der har ført til Dyrtiden, stadig mener at kunne gøre gældende, at der har været Dyretid i de forskellige Lande, ogsaa i Holland og her, paa forskellige Tidspunkter, baade til Tider, hvor der har været ugunstige Vekselkurser, og til Tider, hvor der har været gunstige Vekselkurser, ønsker jeg hertil at sige: Det var under de ugunstige Vekselkurser i Begyndelsen af Krigen, at den første store Inflation fandt Sted, og dermed var Dyrtiden skabt. Saa kom det Tidspunkt, da Vekselkurserne omvendt gik stærkt ned efter. Det kunde ganske rigtig være benyttet til at bremse, mindske Dyrtiden, hvis man havde købt Guld og erstattet Sedlerne med Guld; hvis f. Eks. Nationalbanken havde udbetalt sine Laan i Guldmønt og derved presset Guldmønten ud i Cirkulationen, vilde ganske sikkert, under de lave Vekselkurser, Situationen kunne være benyttet til at bremse, til ligefrem at modvirke Inflation og derigennem Dyrtid. Men i Stedet for lod Nationalbanken den en Gang skabte Dyrtid bestaa ved at unlade at købe Guld. Saa kommer den sidste Fase, da var Vekselkurserne igen ugunstige, og Inflationen forøgedes. Vi har her det sidste Aar været oppe paa 489 Mill. Kr. i Sedler i December Termin, i hele det sidste Halvaar er, netop under de uheldige Vekselkurser, Inflationen fortsat, saa at det viser sig, som jeg sagde før, at Inflationen og Dyrtiden ganske nøje følges. Naar man